

51-1

ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับตราเงินทางอิเล็กทรอนิกส์

นางสาวใจรัก เลิศเกียรติ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคำหลักสูตรปัญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต
แผนกวิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2538

ISBN 974-632-091-2

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I164C2455

LEGAL PROBLEMS CONCERNING ELECTRONIC FUND TRANSFER

Miss Jairak Euarchukiate

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Graduate School

Chulalongkorn University

1995

ISBN 974-632-091-2

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์

โดย

นางสาวใจรัก เอื้อชูเกียรติ

ภาควิชา

นิติศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชิตินันท์ เชื้อบุญชัย

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทนิติศาสตร์

ชิตินันท์

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ กุญสุวรรณ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ไพฑูริย์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ไพฑูริย์ คงสมบูรณ์)

เชื้อบุญชัย

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชิตินันท์ เชื้อบุญชัย)

เดชอุดม ไกรฤกษ์

..... กรรมการ
(อาจารย์เดชอุดม ไกรฤกษ์)

ชาริษา วัฒนเกส

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ชาริษา วัฒนเกส)

ศุภจิตธรรม

..... กรรมการ
(อาจารย์ทวิศักดิ์ ศุภจิตธรรม)

ใจรัก เอื้อชูเกียรติ : ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์
(LEGAL PROBLEMS CONCERNING ELECTRONIC FUND TRANSFER) อ.ที่ปรึกษา :
ศศ.ธิตินันท์ เชื้อบุญชัย, 179 หน้า. ISBN 974-632-091-2

สืบเนื่องมาจากการเปิดเสรีทางการค้าและบริการ ตามข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยเรื่องการ
ค้าบริการ และนโยบายในการให้ไทยเป็นศูนย์กลางทางการเงิน สถาบันการเงิน จึงต้องปรับเปลี่ยน
บทบาทและลักษณะการดำเนินงาน เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป การโอนเงิน
ทางอิเล็กทรอนิกส์ จึงเข้ามามีบทบาท โดยอาศัยเทคโนโลยีและระบบฐานข้อมูลที่ทันสมัย เพื่อให้ทันกับ
สภาพการณ์ทางเศรษฐกิจที่มีความเชื่อมโยงกัน

จากการวิจัยพบว่า การที่ไม่มีกฎหมายการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ ก่อให้เกิดปัญหาว่า
ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นสมควรปรับเข้ากับกฎหมายลักษณะใด และการจัดเก็บข้อมูลที่เปลี่ยนแปลงรูปแบบ
ไปจนไม่อาจยอมรับในทางกฎหมายที่มีอยู่ได้ จึงจำเป็นที่รัฐจะต้องมีมาตรการทางกฎหมายที่จะเป็น
กรอบควบคุมการค้าเงินธุรกรรม และในขณะเดียวกันก็มุ่งในการคุ้มครองผู้บริโภค ทั้งนี้โดยมีข้อเสนอแนะ
2 ประการ คือ

1. ระยะแรก เปลี่ยนแปลงกฎเกณฑ์เรื่องพยานหลักฐาน ในเรื่องการยอมรับสื่อทาง
อิเล็กทรอนิกส์ในฐานะพยานหลักฐาน การเปลี่ยนแปลงการพิสูจน์จากลูกค้าผู้ใช้บริการมาเป็น
สถาบันการเงินผู้เสนอบริการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์
2. ระยะที่สอง จัดให้มีกฎหมายการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อกำหนดกรอบพื้นฐาน
ทางกฎหมายในเรื่องของสิทธิ หน้าที่ ความรับผิดชอบ ของผู้ที่เกี่ยวข้องในระบบ และมุ่งในการ
คุ้มครองผู้บริโภคเป็นหลัก ขณะเดียวกันก็สอดคล้องและมีแนวทางเกี่ยวกับกฎหมายระหว่างประเทศ
ในเรื่องการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ขององค์การสหประชาชาติ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา นิติศาสตร์
สาขาวิชา นิติศาสตร์
ปีการศึกษา 2537

ลายมือชื่อนิติ ใจรัก เอื้อชูเกียรติ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ศศ.ธิตินันท์
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C370137 : MAJOR LAW
KEY WORD: ELECTRONIC / FUND TRANSFER

JAIRAK EUARCHUKIATE : LEGAL PROBLEMS CONCERNING ELECTRONIC FUND TRANSFER. THESIS ADVISOR : ASST. PROF. TITHIPHAN CHUERBOONCHAI, 179 pp. ISBN 974-632-091-2

Regarding General Agreement on Trade in Services and a policy to support Thailand to become an International Financial Center, financial institutions need to change their roles and working system. In order to uplift their capabilities to fit the new economic environment, Electronic Fund Transfer (EFT) becomes one of a major mechanism. A modern technology and efficient database of EFT will support Thailand in a competitive global economy.

This study indicates that the lack of EFT Act causes some problems. First, whether the "facts" of the dispute should adjust to what types of laws. Second, as EFT uses the different way to keep and manage data, this raises the issue whether they will be acceptable by the existing laws. Hence, government should have measurements to control the transactions as well as to protect the individual consumers engaging in EFT. This research suggests two solutions as follows.

1.SHORT-TERM PROCESS: amended the evidence rules

EFT means of access should be acceptable as an asset that proves the facts. Also, the burden of proof should be the financial institutions that offer these services instead of consumers who use EFT services.

2.LONG-TERM PROCESS: enacted the EFT Act

The Act should provide a basic legal framework establishing the rights, liabilities and responsibilities of participants in EFT systems. Moreover, the primary objective is to protect the individual consumer rights. Nevertheless, the tendency of EFT Act should get along with the international law which is provided by the United Nations.

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา.....นิติศาสตร์
สาขาวิชา.....นิติศาสตร์
ปีการศึกษา.....2537

ลายมือชื่อนิสิต.....ไว้มัก เจียงเกียรติ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งของผู้ช่วยศาสตราจารย์
ธิตินันท์ เชื้อบุญชัย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ
ในการศึกษาค้นคว้า รวมทั้งแนวทางในการทำวิทยานิพนธ์

ผู้เขียนขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์ ที่ได้กรุณารับเป็น
ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และขอบพระคุณอาจารย์เดชอุดม ไกรฤทธิ อาจารย์ ดร.
ธาวีชา วัฒนเกษ และอาจารย์ทวีศักดิ์ คุณุจิธรรม ที่กรุณาสละเวลามาเป็นกรรมการสอบ
วิทยานิพนธ์ และให้คำแนะนำแนวทางในการแก้ไขและปรับปรุงวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ท้ายที่สุดขอขอบคุณคุณคุณจรินทร์พร คุณศศิธร คุณมณูรี คุณภาวดี ตลอดจนบรรดา
ญาติที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจให้ผู้เขียนมาโดยตลอด

ใจรัก เลือชูเกียรติ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
บทที่	
1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
วิธีการวิจัยและขอบเขตของการศึกษาวิจัย	4
สมมติฐานของการวิจัย	4
ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย	5
2 การโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย	
โครงสร้างของระบบการชำระเงิน	6
1. การชำระเงินโดยใช้เงินสด (Cash Payments)	7
2. การชำระเงินโดยใช้ตราสาร (Paperbased Payments)	8
3. การชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ (Paperless Payments on Electronic Fund Transfer)	11
เหตุผลของการนำเอาระบบการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ใน ประเทศไทย	14

การโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย	21
1. รูปแบบและวิธีการของการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ในปัจจุบัน	22
1.1 การโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ในกลุ่มธนาคารหรือสถาบันการเงิน (Wholesale Electronic Fund Transfer)	22
1.2 การโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์รายย่อยหรือระดับลูกค้า (Retail Electronic Fund Transfer)	25
2. พัฒนาการของการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ในอนาคต	55
2.1 การพัฒนาในระดับ Wholesale Electronic Fund Transfer	56
2.2 การพัฒนาในระดับ Retail Electronic Fund Transfer	58
ปัจจัยในการพัฒนาระบบการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์และบทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้อง	60
3 ปัญหากฎหมายที่เกิดขึ้นจากการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ภายในประเทศ การเกิดขึ้นของสัญญาและหลักฐานที่ใช้ในการทำธุรกรรม	71
นิติสัมพันธ์ของคู่กรณีที่เกี่ยวข้องในการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย	83
1. คู่กรณีที่เกี่ยวข้อง	84
2. ความสัมพันธ์ของคู่กรณีแต่ละฝ่ายในการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์	92
กำหนดเวลาในการชำระเงินและการยกเลิกคำสั่งในการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์	98
ความผิดพลาดที่เกิดขึ้นจากการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์	103
1. ความผิดที่เกิดจากลูกค้า	104
2. ความผิดที่เกิดจากธนาคารหรือสถาบันการเงิน	111
2.1 ความรับผิดชอบในความผิดพลาดหรือบกพร่องของเจ้าหน้าที่ธนาคารในการปฏิบัติงาน	113

2.2 ความรับผิดชอบในความผิดพลาดหรือบกพร่องของฮาร์ดแวร์ (Hardware) และซอฟต์แวร์ (Software)	114
3. ความผิดพลาดอื่น ๆ	116
3.1 เหตุสุควิธี	116
3.2 การปลอมแปลงหรือการทุจริต	118
การเก็บรักษาความลับและความปลอดภัยของข้อมูล (Confidentiality of Information and Data Security)	120
ปัญหาในขั้นตอนการดำเนินคดี	131
1. การรับฟังพยานหลักฐานในแง่ของสื่อทางอิเล็กทรอนิกส์	131
2. ภาระการพิสูจน์	142
4 มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้ใช้บริการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ ภายในประเทศ แนวทางกฎหมายเพื่อส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ กรอบของกฎหมายในการคุ้มครองผู้บริโภค	147 158
5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	163
รายการอ้างอิง	167
ประวัติผู้เขียน	179